

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
MIASTA HRUBIESZOWA
NA LATA 2015-2017**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	9
II. INFORMACJE OGÓLNE O MIEŚCIE	10
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE	12
1. STOSOWANIE AGRESJI I PRZEMOCY PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM	12
2. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM	14
3. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE.....	20
IV. CELE I ZADANIA	23
V. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	32
VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU.....	32
SPIS WYKRESÓW	34

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie jest poważnym, zataczającym coraz szersze kręgi problemem o dużej szkodliwości społecznej, który stanowi jedno z podstawowych zagrożeń dla rodziny i jej członków. Polega na jednorazowym lub powtarzającym się umyślnym działaniu lub zaniechaniu naruszającym prawa lub dobra osobiste osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażającym te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszającym ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodującym szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym oraz wywołującym cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci, nierzadko osoby starsze i niepełnosprawne, czasami mężczyźni. Zjawisko to występuje we wszystkich grupach społecznych niezależnie od poziomu wykształcenia czy sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęcią przejęcia kontroli nad drugą osobą, powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Dla dzieci doznających lub będących świadkami przemocy jej skutki są nieodwracalne i mogą objawiać się dopiero w życiu dorosłym.

Wyodrębnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Jedną z nich jest przemoc fizyczna, która obejmuje wszelkiego rodzaju bezpośrednie działania z użyciem siły, tj. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.

Następnym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna, która odznacza się sprawowaniem przez sprawcę kontroli nad ofiarą i przyjmuje formę wyśmiewania poglądów, religii, pochodzenia, narzucania własnych poglądów, karania poprzez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stałą krytykę, wmawiania choroby psychicznej, izolację społeczną (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domagania się postuszeństwa, ograniczania snu i pożywienia, degradacji werbalnej (wzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowania gróźb itp.

Kolejnym rodzajem przemocy jest przemoc seksualna, która polega na wymuszaniu pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia seksualnego oraz demonstrowaniu zazdrości i krytyce zachowań seksualnych.

Innym rodzajem przemocy jest przemoc ekonomiczna, która obejmuje działania mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Rodzajem przemocy jest również zaniedbywanie, które wiąże się z niezaspokajaniem podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych, odrzuceniem emocjonalnym.

Przemoc dzieli się również na gorącą, czyli taką, która naładowana jest furią, złością, gniewem, jest pełna ekspresji oraz przemoc chłodną, która stosowana jest bez gniewu, z premedytacją, jest uporządkowana, mogą jej przyświecać pozytywne cele, tj. przekonania, filozofia, wiara itp.

W świetle polskiego prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem, które w zależności od tego, czy ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigane z różnych artykułów kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, jest kwalifikowana jako przestępstwo polegające na fizycznym lub psychicznym znęcaniu nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny (art. 207 KK).

Według danych Policji, w 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła z 51.292 do 61.047 liczba wypełnionych przez policjantów formularzy Niebieskiej Karty, w tym wszczynających procedurę z 44.146 do 50.934 oraz dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury z 7.146 do 10.113. Ogólna liczba ofiar przemocy zwiększyła się z 76.993 w 2012 roku do 86.797 w 2013 roku. Poszerzyło się również grono osób podejrzanych o przemoc – z 51.531 w 2012 roku do 61.450 w 2013 roku. Wśród ofiar przemocy większość stanowiły kobiety (65,3%, tj. 50.241 osób w 2012 r. i 67,1%, tj. 58.310 osób w 2013 r.), a wśród podejrzanych osób o przemoc mężczyźni (92,6%, tj. 47.728 osób w 2012 r. i 92,4%, tj. 56.755 w 2013 r.). W gronie podejrzanych sprawców ponad 60% stanowiły osoby będące pod wpływem alkoholu (60,9%, tj. 31.387 osób w 2012 r. i 61,2%, tj. 37.650 osób w 2013 r.). Warto dodać, iż w 2013 roku spadła liczba dzieci z rodzin

dotkniętych przemocą, które zostały umieszczone w niezagrażającym im miejscu, np. w rodzinie zastępczej, dalszej rodzinie czy placówce opiekuńczej (z 527 w 2012 r. do 426).

Obraz zjawiska przemocy w rodzinie wyłania się również z wyników badań ogólnopolskich. Pierwsze z nich pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”, przeprowadzone przez TNS OBOP w 2007 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wykazały m.in., że: przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie; dotyczy ona średnio około połowy rodzin, doświadczył jej więcej niż co trzeci Polak (36%), najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%) oraz że przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyło w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko).

Z kolei wyniki badań z 2010 roku pn. „Zjawisko przemocy w rodzinie wobec kobiet i mężczyzn”, także przeprowadzonych przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej potwierdziły, że wśród ofiar przemocy większość stanowią kobiety (61%), które jednocześnie są najczęściej ofiarami przemocy seksualnej (90%). W przypadku przemocy ekonomicznej, psychicznej i fizycznej kobiety stanowią odpowiednio 70, 64 i 63% ofiar.

Wyniki innych badań, przeprowadzonych w 2012 roku przez Millward Brown SMG/KRC na zamówienie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu pn. „Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, pozwoliły stwierdzić, że: 62% osób dotkniętych przemocą w rodzinie, których sytuacją, w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty”, zajmował się zespół interdyscyplinarny wraz z grupami roboczymi stanowiły wyłącznie kobiety, większość badanych zespołów interdyscyplinarnych funkcjonuje w gminach wiejskich (63%), jedna czwarta (24%) w gminach miejsko-wiejskich, a nieco ponad jedna dziesiąta (13%) w gminach miejskich, w skład zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (100%), Policji (100%), gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (100%), oświaty (99%) i ochrony zdrowia (94%), a także kuratorzy sądowi (88%), rzadziej przedstawiciele organizacji

pozarządowych (48%) i Prokuratury (16%), w 2012 roku procedurę „Niebieskie Karty” realizowało 96% badanych zespołów interdyscyplinarnych; najczęściej wszczynali ją policjanci (94%) i pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (67%), wypełniając formularz „Niebieska Karta – A”, a następnie przekazując go przewodniczącemu zespołu (także do przedstawicieli tych instytucji najczęściej trafiały zgłoszenia o przemocy w rodzinie). Z badań wynika również, że zdecydowana większość zespołów interdyscyplinarnych wywiązuje się z nałożonych na nie obowiązków i zadań.

Podstawowym aktem prawnym, który określa w Polsce zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.). W jej myśl osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego; interwencji kryzysowej i wsparcia; ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej; zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie oraz zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie podejmuje się natomiast środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

W celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie Rada Ministrów przyjęła w dniu 29 kwietnia 2014 roku Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, który na szczeblu centralnym i wojewódzkim jest realizowany i monitorowany przez, odpowiednio, Wojewódzkiego i Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program określa szczegółowe cele polegające na:

- zintensyfikowaniu działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększeniu dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększeniu skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększeniu poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Program wskazuje także na cztery podstawowe obszary oddziaływań wobec różnych grup odbiorców. Są to:

- profilaktyka i edukacja – obszar kierowany do ogółu społeczności,
- ochrona i wsparcie osób doświadczających przemocy – obszar kierowany do ofiar przemocy w rodzinie,
- oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc, jak również do właściwych służb zajmujących się oddziaływaniem na te osoby,
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do kadr realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na szczeblu gminnym obejmują one tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym m.in.:

- diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych,
- prowadzenie interwencji i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych,
- współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2009 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Niniejszy program został przygotowany w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Hrubieszowie. Składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia programu.

Druga i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat miasta oraz diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie w mieście, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców oraz analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w mieście placówek oświatowych oraz mieszkańców miasta, w tym reprezentantów samorządu lokalnego.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta i szósta część programu zawierają informacje na temat sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Hrubieszowa na lata 2015-2017 wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Hrubieszów na lata 2015-2020 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 i umożliwia aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o ogłaszany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej program osłonowy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na treść i realizację Programu mają również wpływ m.in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 594 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 788 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245).

II. INFORMACJE OGÓLNE O MIEŚCIE

Miasto Hrubieszów położone jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwowej z Ukrainą, przebiegającej wzdłuż Bugu w odległości ok. 1,5 km od granicy miasta. Jest najdalej na wschód wysuniętym miastem Polski (znajduje się ok. 50 km od Chełma i Zamościa, nieco ponad 60 km od Krasnegostawu i poniżej 60 km od Tomaszowa Lubelskiego) i siedzibą władz samorządowych powiatu hrubieszowskiego. Zajmuje powierzchnię 33,03 km² i jest podzielony na następujące osiedla: 1. Pobereżańska, 2. Polna, 3. Podgórze, 4. Śródmieście, 5. Sławęcin, 6. Żeromskiego, 7. Jagiellońskie, 8. Kolejarz, 9. Piłsudskiego, 10. Zielone.

Na koniec 2012 roku Hrubieszów liczył 18.731 mieszkańców, w tym 9.855 kobiet. W ostatnich latach widoczny jest systematyczny spadek liczby ludności miasta oraz postępujący proces jej starzenia. Wpływ na to ma stały spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (te ostatnie opuszczają miasto w poszukiwaniu pracy), oraz systematyczny i znaczny wzrost liczby seniorów.

Hrubieszów, będąc stolicą powiatu, pełni funkcje lokalne i regionalne, w tym administracyjno-usługowe, gospodarcze, kulturalno-edukacyjne i ośrodka współpracy transgranicznej. Ta ostatnia funkcja, z racji położenia miasta na wschodniej granicy celnej Unii Europejskiej, jest ważnym kierunkiem rozwoju gospodarki miasta. Szansę na rozwój gospodarczy upatruje się także w projekcie „Gotania”, który zakłada budowanie kapitału społeczno-gospodarczego poprzez tworzenie i wykorzystanie ponadlokalnej marki mającej kojarzyć się potencjalnym inwestorom i turystom z historią, archeologią i walorami przyrodniczo-krajobrazowymi regionu hrubieszowsko-tomaszowsko-zamojskiego.

W Hrubieszowie funkcjonuje niespełna 2.000 podmiotów gospodarczych (na 1.000 mieszkańców przypada nieco ponad 9 podmiotów), co świadczy o niskiej aktywności

gospodarczej mieszkańców. Na koniec 2013 roku działalność gospodarcza w mieście była przede wszystkim prowadzona w postaci handlu hurtowego i detalicznego oraz usług w zakresie napraw.

Miasto charakteryzuje się dość wysokim i rosnącym poziomem bezrobocia (na koniec 2012 roku udział osób pozostających bez pracy do ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 13,1%). Wśród bezrobotnych największe grupy stanowią osoby pozostające bez pracy długotrwale.

W ostatnich latach zwiększa się liczba mieszkań w mieście, przy czym liczba mieszkań będących w jego zasobach pozostaje na podobnym poziomie (wśród nich ok. 20% stanowią mieszkania socjalne). Zdecydowana większość mieszkań wyposażona jest w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Na koniec 2012 roku do sieci wodociągowej podłączonych było 96,3% mieszkań, ustęp splukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 94,1% i 92% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 88,6% mieszkań. Z kolei do gazu sieciowego podłączonych było jedynie 5,4% mieszkań.

Hrubieszów posiada dobrze rozwiniętą sieć placówek oświatowych (w jej skład wchodzi: 4 przedszkola, 4 szkoły podstawowe, 5 gimnazjów i 9 szkół ponadgimnazjalnych), natomiast niewystarczający dostęp do opieki przedszkolnej oraz do opieki dla dzieci do lat 3. W mieście funkcjonuje kilka instytucji i organizacji prowadzących działalność kulturalną. Wśród nich wiodące role pełnią Hrubieszowski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna z filiami oraz Muzeum im. ks. Stanisława Staszica.

Miasto dysponuje bazą sportowo-rekreacyjną obejmującą m.in. takie obiekty, jak: hala widowiskowo-sportowa z widownią na 600 miejsc, sala fitness, sauna, kort tenisowy, boiska „Orlik” oraz boiska wielofunkcyjne, sale gimnastyczne, bieżnie lekkoatletyczne i place zabaw. Główną instytucją zaspokajającą potrzeby rekreacyjno-sportowe mieszkańców miasta jest Hrubieszowski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który jest organizatorem wielu imprez o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

W Hrubieszowie funkcjonuje 8 podmiotów świadczących opiekę zdrowotną, w tym 2 publiczne i 6 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, oraz prowadzone są 2 prywatne praktyki lekarskie. Na terenie miasta działa również 14 aptek.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE

1. STOSOWANIE AGRESJI I PRZEMOCY PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM

Diagnoza zjawiska agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz w środowisku rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w mieście placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły zdiagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy, pozyskanie informacji na temat podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych, form pomocy świadczonym uczniom stosującym agresję i przemoc oraz rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej, współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także działań, jakie należałoby podjąć, by skuteczniej przeciwdziałać temu zjawisku.

Do analizy przedłożono w sumie 8 ankiet wypełnionych przez dyrektorów lub pedagogów z następujących placówek: Zespół Szkół Miejskich Nr 1 (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum; ul. Listopadowa 12), Zespół Szkół Miejskich Nr 2 (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum; ul. Żeromskiego 29), Zespół Szkół Miejskich Nr 3 (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum; ul. Zamojska 16), Zespół Szkół Nr 1 (Liceum Profilowane, Technikum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa; ul. Zamojska 18a), Zespół Szkół Nr 2 (Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące; ul. 3-go Maja 1), Zespół Szkół Nr 3 (Liceum Ogólnokształcące; ul. Żeromskiego 11), Zespół Szkół Nr 4 (Technikum, Szkoła Policealna; ul. Dwernickiego 10) oraz Powiatowy Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych (Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy; ul. Zamojska 16a).

Rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy

Wszystkie ankietowane placówki prowadzą rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania problemów agresji i przemocy. Dotychczas podjęte badania miały głównie charakter ankietowy (przybierały również formę wywiadów i rozmów indywidualnych), a ich adresatami, obok dzieci i młodzieży, byli ich rodzice. Ich wyniki

pokazały, że zdecydowana większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie, a stwierdzane rzadko przypadki agresji i przemocy przybierają głównie formę słowną i są zazwyczaj efektem zachowań uczniów mających problemy emocjonalne.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze służące zapobieganiu agresji i przemocy. Przybierają one formę organizowanych i realizowanych zajęć i programów profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych (np. „Szkoła bez przemocy”, „Profilaktyka a Ty?”, „Jestem Bezpieczny”, „Ja tu rządę – Agresja”, „Bezpieczne gimnazjum”, „Klub Bezpiecznego Puchatka”, „Spójrz inaczej na agresję”, „Pięknie żyć”, Program „Bufor”), spotkań indywidualnych i grupowych z wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, specjalistami (np. psychologiem) oraz przedstawicielami Policji i Sądu Rejonowego, przedstawień i apeli profilaktycznych, a także organizowanego w placówkach „Dnia szkoły bez przemocy”.

Formy pomocy dla uczniów stosujących agresję i przemoc oraz rodzin zmagających się z problemem przemocy domowej

W ankietowanych placówkach udzielana jest pomoc uczniom oraz ich rodzicom dotkniętym problemami agresji i przemocy. Przybiera ona formę konsultacji z dyrektorem szkoły, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, pielęgniarką, prawnikiem i psychologiem, spotkań z przedstawicielami Policji i Sądu Rejonowego, zajęć warsztatowych (m.in. poświęconych rozwojowi psychofizycznemu dzieci, trudnościom okresu dorastania, zdrowemu stylowi życia, sposobom rozpoznawania symptomów stosowania przemocy oraz postępowaniu w sytuacji wystąpienia zagrożenia dla zdrowia i życia), zajęć wychowawczych z elementami socjoterapii, a także, w razie potrzeby, interwencji w środowisku rodzinnym. Uczniowie i ich rodzice są również kierowani do instytucji, które się w ramach swojej działalności zajmują się wspieraniem rodzin dotkniętych problemami agresji i przemocy, w tym do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (m.in. na prowadzone przez psychologa zajęcia „Trening zastępowania Agresji ART”).

Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami

Wszystkie badane placówki podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy. Należą do nich: działające w Hrubieszowie – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska oraz Sąd Rejonowy (Wydział Rodzinny i Nieletnich) i kuratorzy sądowi.

2. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców miasta, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Miasta, radnych, pracowników Urzędu Miasta, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych miasta, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły m.in. określeniu skali zjawiska w mieście i form, jakie przybiera, zidentyfikowaniu przyczyn stosowania przemocy, jej ofiar i sprawców, ocenie prowadzonych działań profilaktycznych oraz oferty pomocy świadczonej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także wskazaniu działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym problemem. Do analizy przedłożono w sumie 97 wypełnionych anonimowo ankiet.

W opinii ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie nie jest w mieście istotnym problemem. Jedynie 3,1% badanych stwierdziło, że dotyka ono jej mieszkańców. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

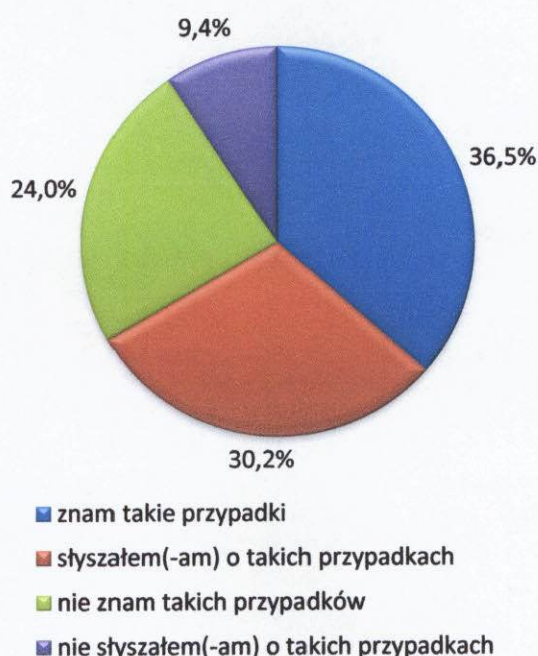
Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców miasta

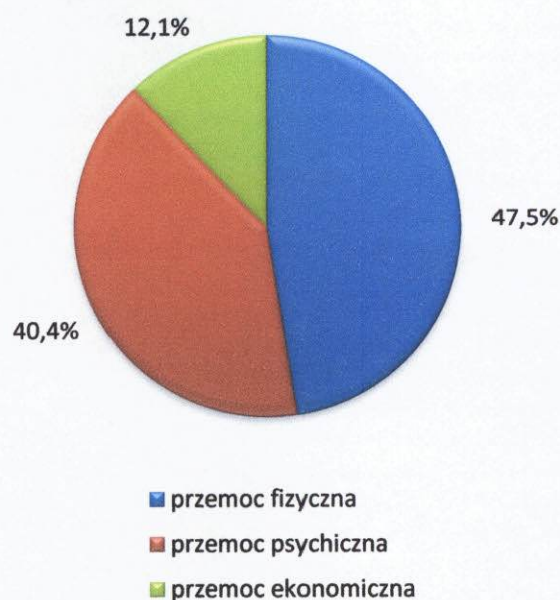
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W dalszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o znajomość przypadków przemocy w rodzinie oraz o rodzaje przemocy w rodzinie, jakie najczęściej występują w mieście. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 2. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres 3. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w mieście?

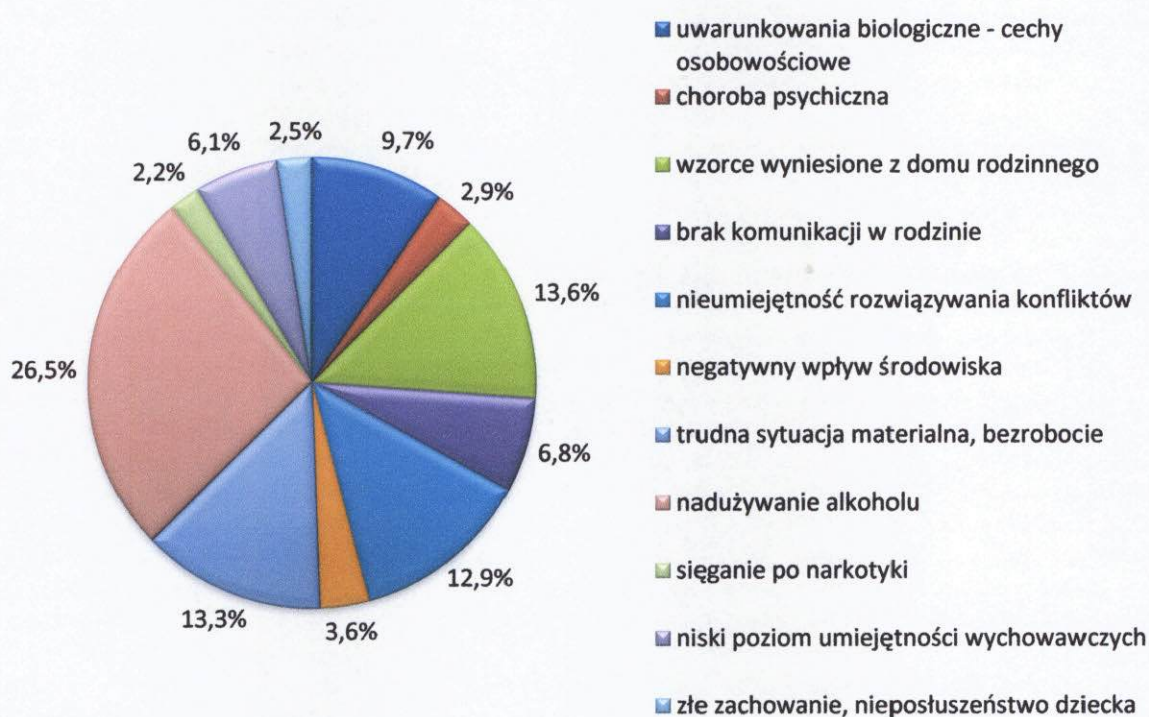

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 66,7%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w mieście bądź o nich słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 33,4% badanych. Zdaniem respondentów najczęstszymi formami przemocy są przemoc fizyczna (47,5%) i psychiczna (40,4%), rzadziej natomiast przemoc ekonomiczna (12,1%).

Odpowiadając na następane pytanie, badani wskazywali przyczyny przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

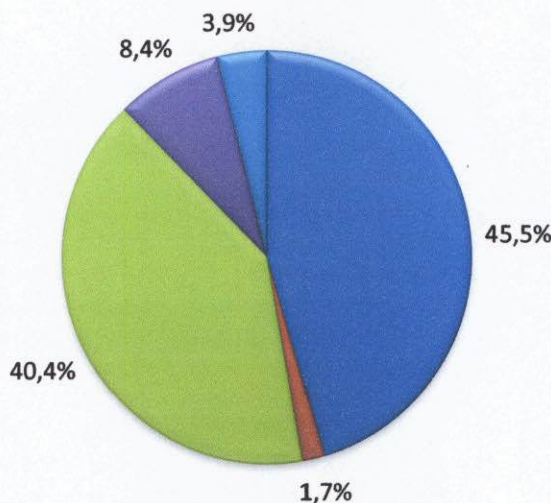

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów najczęstszym powodem przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu (26,5%). Wśród innych przyczyn ankietowani wymienili m.in. wzorce wyniesione z domu rodzinnego (13,6%), trudną sytuację materialną i bezrobocie (13,3%), nieumiejętność rozwiązywania konfliktów (12,9%) oraz uwarunkowania biologiczne – cechy osobowościowe (9,7%).

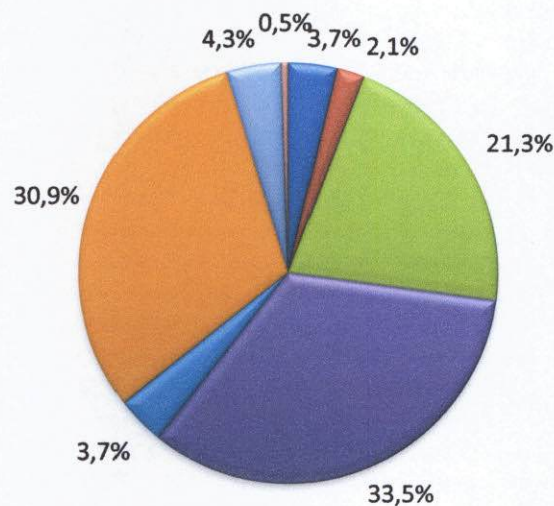
W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

- kobieta
- dzieci
- osoby niepełnosprawne
- mężczyzna
- osoby starsze

Wykres 6. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie?

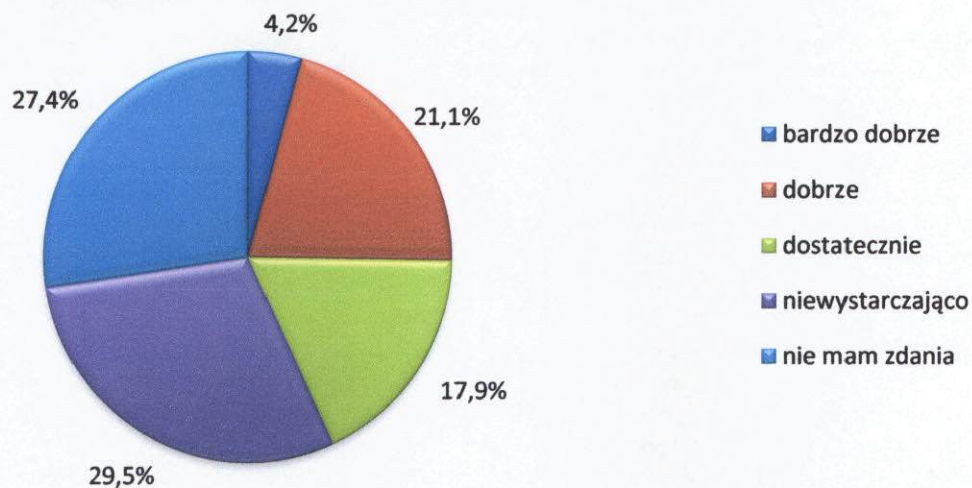
- matka
- żona
- ojciec
- mąż
- dzieci
- konkubent
- konkubina
- inne osoby

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

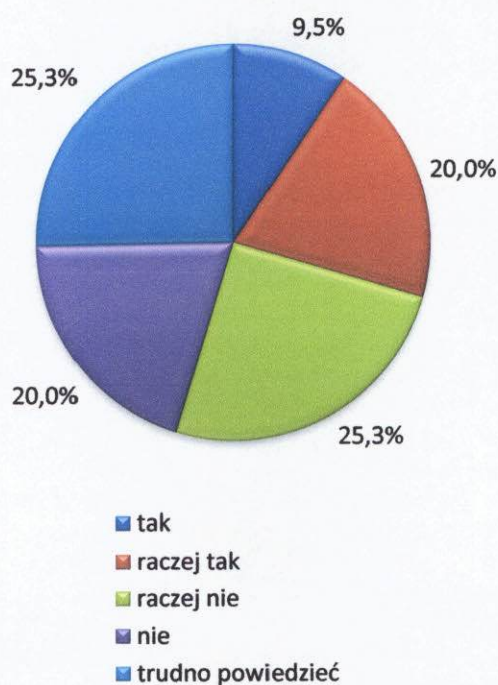
Według największej grupy ankietowanych, najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety (45,5%) i dzieci (40,4%). Jeśli natomiast chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, odpowiednio 33,5 i 30,9% respondentów wskazało, że tą osobą jest mąż lub konkubent, a 21,3% że ojciec. Z danych tych wyłania się modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcami przemocy są zazwyczaj mężczyźni (mężowie, konkubenci, ojcowie), a ofiarami kobiety i dzieci.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w mieście w związku z przemocą w rodzinie oraz ofertę pomocy świadczonej osobom dotkniętym tym problemem. Uzyskane opinie prezentują poniższe wykresy.

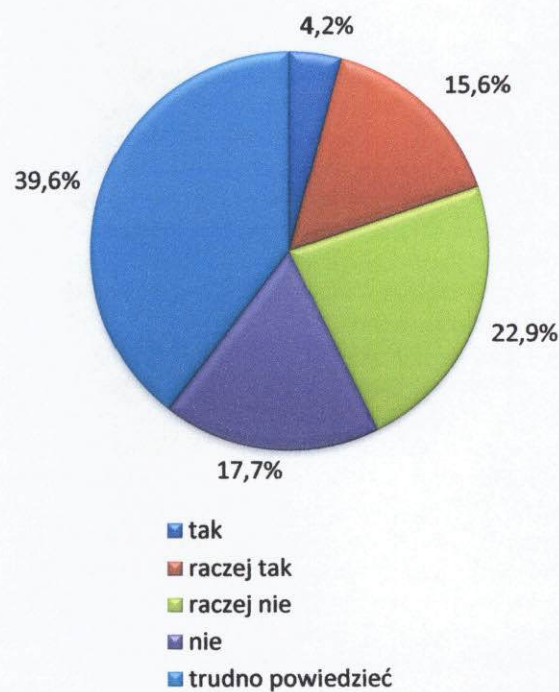
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w mieście jest wystarczająca?

Wykres 9. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w mieście jest wystarczająca?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

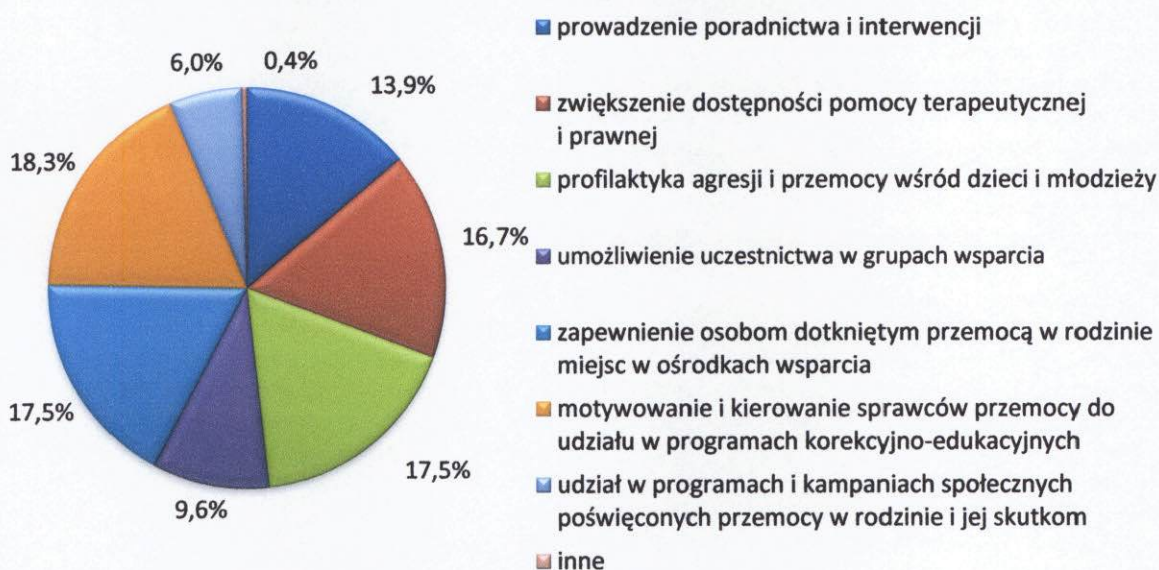
Blisko 30% badanych stwierdziło, że prowadzona w mieście działalność profilaktyczna związana z problemem przemocy w rodzinie jest niewystarczająca. Jednocześnie łącznie 25,3% uznało ją za dobrą lub bardzo dobrą, a 17,9% za dostateczną. Co czwarty respondent nie potrafił zająć stanowiska w tej sprawie.

W przypadku oceny dostępnej w mieście oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, ponad 45% badanych odpowiedziało, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Pozytywną opinię w tej sprawie przedstawiło łącznie 29,5% respondentów, a co czwarty ankietowany nie potrafił zająć stanowiska w tej sprawie.

Oceniając ofertę wsparcia dla sprawców przemocy w rodzinie, w sumie 40,6% badanych stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca. Odmienną opinię w tej sprawie wyraziło 19,8% respondentów, a blisko 40% ankietowanych nie miało zdania w tej sprawie.

Na koniec poproszono badanych o wskazanie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z przemocą w rodzinie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

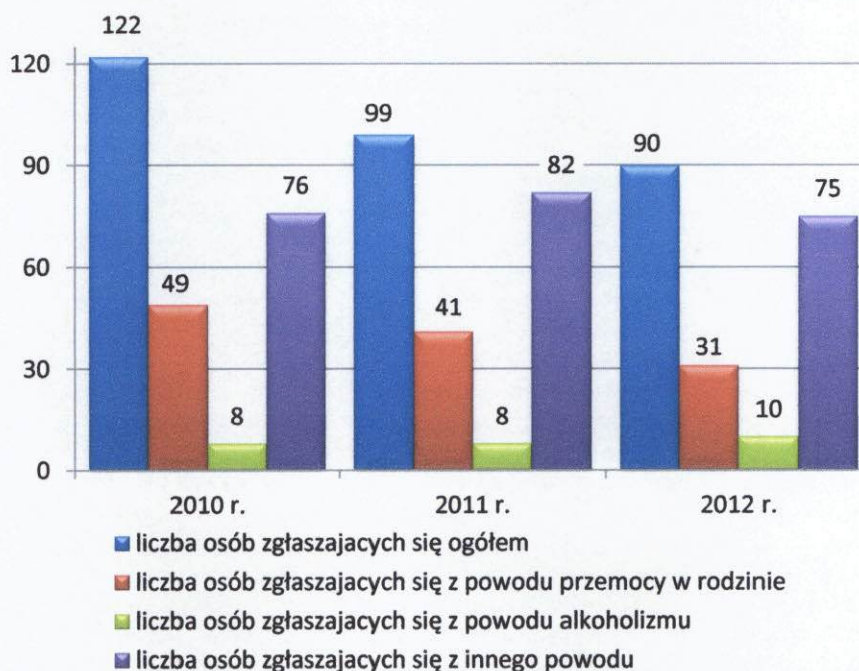
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (18,3%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (po 17,5%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,7%), a także podejmować interwencje i świadczyć pomoc w postaci poradnictwa (13,9%).

3. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE

W mieście Hrubieszów funkcjonuje kilka podmiotów świadczących pomoc i wsparcie dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. Jednym z nich jest Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W latach 2010-2012 liczba osób objętych w jego ramach wsparciem prawnym i psychologicznym z powodu przemocy w rodzinie spadała z roku na rok. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Osoby objęte wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2010-2012

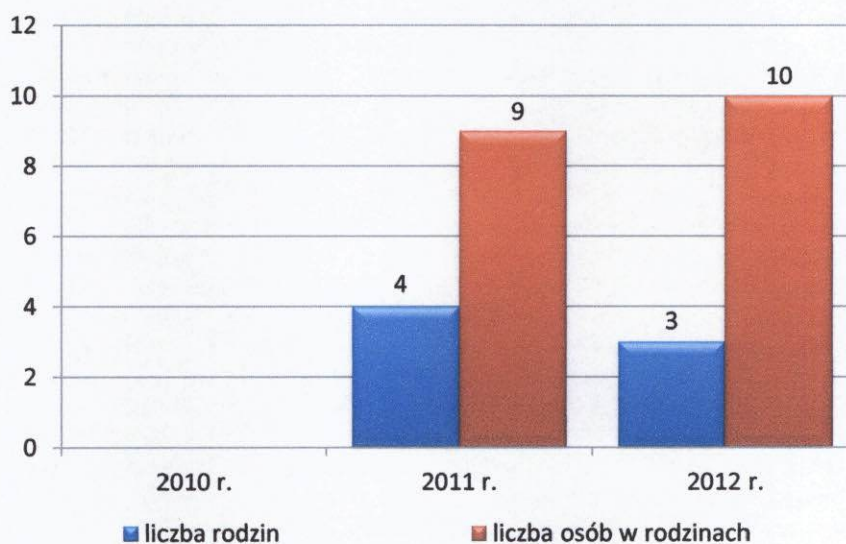

Źródło danych: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Hrubieszowie.

Ważną rolę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni również Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Hrubieszowie. W 2012 roku jej członkowie kontaktowali się z odpowiednio 70 i 27 ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie oraz 5 jej świadkami. W 27 przypadkach przeprowadzono rozmowy z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy, 5 sprawców przemocy motywowano do udziału w programie korekcyjnym i terapii, a 10 dorosłych ofiar przemocy motywowano do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy.

Istotną funkcję w zakresie wspierania osób i rodzin zmagających się z problemem przemocy odgrywa także Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie. W latach 2011-2012 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie była na podobnym poziomie, a w 2010 roku Ośrodek nie udzielał wsparcia w związku z tym problemem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach objęte w latach 2010-2012 pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie.

Kolejną jednostką, która wspiera mieszkańców miasta dotkniętych przemocą w rodzinie, jest działający przy Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Hrubieszowie Punkt Interwencji Kryzysowej. Udziela on pomocy psychologicznej i prawnej osobom i rodzinom będącym ofiarami przemocy oraz znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej (zarówno dorosłym, jak i dzieciom i młodzieży), a także prowadzi linię interwencyjną pod numerem telefonu (84) 696 37 77.

W mieście funkcjonują również inne podmioty i osoby, które w ramach prowadzonej działalności zajmują się m.in. prowadzeniem działalności profilaktycznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wspieraniem osób i rodzin zmagających się z tym problemem. Należą do nich m.in.: placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, w tym placówki leczenia uzależnień, świetlice środowiskowe, Komenda Powiatowa Policji (w 2012 roku stwierdzono 40 przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, w tym polegające na znęcaniu się fizycznym lub psychicznym), Sąd Rejonowy i kuratorzy sądowi, Straż Miejska, Poradnia

Psychologiczno-Pedagogiczna, Poradnia Zdrowia Psychicznego oraz organizacje pozarządowe, które zajmują się promocją zdrowia oraz udzielaniem pomocy osobom uzależnionym lub współuzależnionymi od alkoholu, którego spożycie niejednokrotnie jest przyczyną przemocy w rodzinie, w tym Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Lumen”, Stowarzyszenie Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „Kres”, Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Jestem”, Stowarzyszenie Edukacyjne „Razem”, Hrubieszowskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego czy Stowarzyszenie Bezpieczny Powiat Hrubieszowski.

Mieszkańcy miasta, w razie potrzeby, mogą również skorzystać ze wsparcia udzielanego w odległym niespełna 30 km od Hrubieszowa Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tyszowcach. Oferuje on: schronienie dla ofiar przemocy w rodzinie na okres 3 miesięcy, pomoc w formie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, prawnego, socjalnego, terapeutycznego, medycznego, ochronę przed dalszym krzywdzeniem (ochronę osób doznających przemocy przed osobą stosującą przemoc), wsparcie w przezwycięzeniu sytuacji kryzysowej oraz konsultacje wychowawcze dla rodziców.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Hrubieszów na lata 2015-2017 jest **zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w mieście poprzez udzielanie pomocy osobom nim dotkniętym oraz oddziaływanie na osoby stosujące przemoc**. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.			
Cel: operacyjny 1.: Poszerzenie wiedzy mieszkańców miasta na temat zjawiska przemocy w rodzinie.			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w mieście.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, MKRPA, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, MOPS, zespół interdyscyplinarny, placówki oświatowe, oraz Policja	2015-2017	liczba opracowanych diagnoz, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie
2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych poświęconych problemowi przemocy w rodzinie.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, Policja oraz lokalne media i organizacje pozarządowe	2015-2017	liczba lokalnych kampanii społecznych
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie prowadzenia w mieście edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, oraz organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe	2015-2017	liczba podjętych inicjatyw, liczba osób, którym udzielono informacji na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna – zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel: operacyjny 2.: Poprawa jakości działań profilaktycznych.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, MKRPA, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, zespół interdyscyplinarny, MOPS, PCPR, placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej	2015-2017	liczba placówek prowadzących poradnictwo, liczba osób, którym udzielono porady, liczba programów, liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej.
2. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych z zakresu agresji i przemocy, m.in. w ramach szkolnych programów profilaktycznych.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, specjaliści, przedstawiciele MKRPA, MOPS-u, Policji	2015-2017	liczba dzieci objętych działaniami profilaktycznymi z zakresu agresji i przemocy

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jej skład.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	samorząd miasta, w tym przedstawiciele MOPS-u, MKRPA i placówek oświatowych, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej, Policji, organizacji pozarządowych i kuratorzy sądowi	2015-2017	liczba posiedzeń zespołu, liczba osób objętych pomocą zespołu, liczba posiedzeń grup roboczych, liczba osób objętych pomocą grup roboczych

2. Kontynuowanie działalności i poszerzenie oferty funkcjonującego w mieście Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.	samorząd miasta, w tym Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2015-2017	zakres i rodzaj świadczonych usług, liczba osób objętych wsparciem
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	samorząd miasta, podmioty i organizacje pozarządowe	2015-2017	liczba zleczanych lub wspólnie realizowanych projektów

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 2.: Upowszechnianie informacji i prowadzenie edukacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, MKRPA, Policja, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, zespół interdyscyplinarny, MOPS, placówki oświatowe, oraz zakłady opieki zdrowotnej, lokalne media i organizacje pozarządowe	2015-2017	liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych, liczba lokalnych kampanii społecznych
2. Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.	samorząd miasta, w tym MKRPA, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2015-2017	liczba zajęć dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, liczba osób uczestniczących w zajęciach

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 3.: Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie dostępu do pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, MKRPA i MOPS, zespół interdyscyplinarny, samorząd powiatowy, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Punkt Interwencji Kryzysowej, oraz zakłady opieki zdrowotnej i organizacje pozarządowe	2015-2017	liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc całodobowych w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, oraz samorząd powiatowy, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Punkt Interwencji Kryzysowej	2015-2017	liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia oraz interwencji kryzysowej
3. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	samorząd miasta i organizacje pozarządowe	2015-2017	liczba telefonów zaufania, czas dostępności telefonów, liczba rozmów i interwencji
4. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania dzieci i dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	samorząd miasta, Policja, Prokuratura, Sąd i organizacje pozarządowe	2015-2017	liczba przyjaznych pokoi przesłuchań, liczba przesłuchanych dzieci i dorosłych

<p>5. Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.</p>	<p>samorząd miasta, w tym przedstawiciele MOPS-u, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej i Policji</p>	<p>2015-2017</p>	<p>liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.</p>
<p>6. Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>	<p>samorząd miasta, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe</p>	<p>2015-2017</p>	<p>liczba programów terapeutycznych, liczba osób uczestniczących w programie terapeutycznym, liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne, liczba grup terapeutycznych, liczba grup wsparcia.</p>
<p>7. Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.</p>	<p>samorząd miasta, w tym Urząd Miasta</p>	<p>2015-2017</p>	<p>liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów) umożliwiających pomoc osobom dotkniętym przemocą w uzyskaniu mieszkania, liczba przyznanych mieszkań socjalnych</p>

Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 4.: Monitoring skuteczności działań pomocowych.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, MKRPA, MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, oraz PCPR	2015-2017	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie, liczba osób, które w wyniku oddziaływań nie powróciły do stosowania przemocy w rodzinie

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami je realizującymi.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Rozpowszechnianie w mieście baz danych oraz informatorów na temat podmiotów realizujących ofertę dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta	2015-2017	umieszczenie informatorów na stronie internetowej miasta do dnia 15 sierpnia każdego roku

**Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
Cel operacyjny 2.: Interweniowanie oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie.**

Zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”.	samorząd miasta, w tym przedstawiciele MOPS-u, MKRPA, placówek oświatowych, zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, oraz przedstawiciele zakładów opieki zdrowotnej i Policji	2015-2017	liczba sporządzonych Niebieskich Kart oraz liczba rodzin nimi objętych, liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie oraz braku zasadności podejmowania działań, liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty” na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
2. Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji z Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.	samorząd miasta, w tym MOPS, oraz Policja, kuratorska służba sądowa	2015-2017	liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy

			w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc
3. Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i terapii.	samorząd miasta, w tym MKRPA i MOPS	2015-2017	liczba osób, które zmotywowano do udziału w programach i terapii

Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel operacyjny 3.: Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Opracowanie, realizacja i badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	samorząd miasta, w tym Urząd Miasta, MKRPA, MOPS, oraz organizacje pozarządowe, służba zdrowia	2015-2017	liczba programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, liczba osób uczestniczących w programach oraz tych, które ukończyły program, liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Obszar 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 1.: Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zapewnienie osobom pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc wsparcia w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia.	samorząd miasta, samorząd powiatowy, samorząd wojewódzki, organizacje pozarządowe	2015- 2017	liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Hrubieszów na lata 2015-2017 będzie finansowana:

- z budżetu miasta,
- ze środków samorządu powiatowego,
- ze środków samorządu wojewódzkiego,
- z dotacji z budżetu państwa,
- z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz funduszy norweskich,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2015 roku przewidziano w budżecie miasta środki finansowe w wysokości 280 000 zł w Dziale 851 Ochrona Zdrowia Rozdział 851 54 Przeciwdziałanie Alkoholizmowi i Narkomanii.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2016-2017 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miejskiej.

VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Hrubieszów na lata 2015-2017 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hrubieszowie. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będą prowadzone corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców miasta

Wykres 2. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres 3. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w mieście?

Wykres 4. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

Wykres 5. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres 6. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie?

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w mieście jest wystarczająca?

Wykres 9. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w mieście jest wystarczająca?

Wykres 10. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Wykres 11. Osoby objęte wsparciem w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2010-2012

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach objęte w latach 2010-2012 pomocą społeczną z powodu przemocy w rodzinie

Sporządzili:

1. Elżbieta Lebedowicz
2. Jolanta Laskowska
3. Dariusz Korneluk
4. Zofia Czerniak
5. Paweł Kasztelański
6. Konrad Paluch

BURMISTRZ MIASTA

Tomasz Zając